

З.Грузнов И.И. Управление процессами исследования и разработки инноваций. – Одесса: Полиграф, 2007. – 434 с.

Получено 19.04.2010

УДК 35.075

С.Г.КРАВЧЕНКО

Харківський регіональний інститут

Національної академії державного управління при Президентові України

РІВЕНЬ КУЛЬТУРИ МІСТООБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ФАКТОР МІНІМІЗАЦІЇ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНО-БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЕКТІВ

Розглядаються деякі питання щодо подолання негативних тенденцій у сфері містобудування та архітектури і шляхи мінімізації негативного впливу за рахунок підвищення рівня культури здійснення містобудівної діяльності.

Рассматриваются некоторые вопросы относительно преодоления негативных тенденций в сфере градостроительства и архитектуры и пути минимизации негативного влияния за счет повышения уровня культуры осуществления градостроительной деятельности.

The article examine some questions in overcoming of negative tendencies in the field of town-planning and architecture and the waysof minimization of negative influence due to the increase of level ofculture of realization of town-planning activity.

Ключові слова: вітчизняна архітектурно-містобудівна ідея, вітчизняний архітектурно-містобудівний продукт, збереження та експлуатація об'єктів містобудівної та архітектурної спадщини, рівень культури здійснення містобудівної діяльності.

Відстежуючи шляхи еволюції дозвільно-погоджувальної системи в сфері містобудування та архітектури (СМА), можна відмітити, що останні роки стали досить результативними у реформуванні дозвільних процедур, але необхідний рівень контрольованості територій ще не досягнуто. Дійсно відбулися значні зміни в розумінні самого підходу до оточуючого нас середовища, збільшився акцент на його «екологічній цілісності» [1] як системі невід'ємним структурно-функціональним компонентом якої є населення [2], але ще недостатньо вивчається його штучна складова та вплив людини на середовище.

Метою статті є розгляд передумов до виникнення негативних тенденцій у СМА, однією з яких є відсутність єдності цілей (крім прибутку) в сучасних містобудівних підприємств та «девелоперів», що відповідно і породжує достатньо низький рівень культури здійснення містобудівної діяльності. Замовник чи підрядник, як правило, стурбований тільки тим, як подолати (дійсно невинувато великий) дозвільно-погоджувальний шлях, і не змушений особливо переймати-

ся у який спосіб це буде виконано, в тому числі і на які порушення змушений буде піти в процесі будівництва. Підприємство чи підприємець часто не дуже турбує допущення непрофесійних чи некоректних вчинків у процесі містобудівної діяльності. Чинна дозвольно-погоджувальна процедура (крім штрафних санкцій та позбавлення ліцензії в особливих випадках) не передбачає до недобросовісного учасника архітектурно-містобудівної діяльності ніяких утисків у подальшій його роботі на ринку архітектурно-містобудівних послуг. На сьогодні система державного регулювання СМА улаштована так, що порушення містобудівного законодавства практично не псує імідж підприємства, який у високорозвинених країнах цінується більше за все.

Нажаль в Україні відсутня концепція утворення та просування «вітчизняного архітектурно-містобудівного продукту» (ВАМП) [3], як еталонного результату архітектурно-містобудівної діяльності на ринку таких послуг, до якого, як до взірця, скеровувалися б дії кожного учасника містобудівної діяльності. Недостатньо враховується вплив нового об'єкта на існуючий архітектурно-містобудівний простір, з його історичним природним і культурним наповненням. Потенційній інвестор недостатньо налаштовується на збереження якісних характеристик існуючого середовища. Це, безперечно, прогалини в містобудівному законодавстві.

Невизначеність ключових понять державного управління містобудуванням та архітектурою, перш за все, таких дефініцій, як «вітчизняна архітектурно-містобудівна ідея» (ВАМІ) [4], не дає можливості згуртуватися вітчизняним будівельним підприємствам, організаціям і територіальним громадам, щоб протидіяти спільним загрозам, які виникають на ринку архітектурно-містобудівних послуг на шляху до сталого розвитку територій. Така ідея повинна розглядатись як підвид національної ідеї. Але на сьогодні в Україні не існує нормативного документу, який би чітко формулював систему національних інтересів та цінностей, визначаючи цілі розвитку країни та окреслюючи основні орієнтири її майбутнього. В умовах обмеженості ресурсів така невизначеність не дає змогу державі сконцентрувати свої сили саме на виконанні основних задач у сфері містобудування та архітектури, яка сьогодні є одною з найбільш важливих для держави. Шляхи подолання кризових явищ в економіці держави через розвиток СМА ніким не заперечуються, враховуючи, що будівництво є найкращий спосіб інвестування, але цей постулат вже став просто загальновідомою догматичною аксіомою. Внести елемент новизни і конкретики можна розробленням інноваційної концепції

збереження та експлуатації об'єктів містобудівної та архітектурної спадщини як об'єктів туризму, шляхом державного інвестування та доопрацювання відповідного нормативно-правового підґрунтя. За взірцем можна брати польський досвід, де держава інвестує в збереження та експлуатацію як туристичних об'єктів архітектурних та містобудівних пам'яток. Зокрема такий досвід застосовується до дерев'яних церковів, яких на наших теренах стає менше з кожним днем [5]. Це можна розглядати на сьогодні як елементи ВАМІ і як можливість повернути державі функцію генерального замовника та можливість контролювати значну частину ринку архітектурно-містобудівних послуг, в необхідних для держави об'ємах. Але не примітивно повертаючи стару авторитарну систему планування та фінансування (що на сьогодні звичайно і не можливо), а виходячи з отриманого досвіду ринкових перетворень, з врахуванням позитиву колишньої системи та на принципах «належного врядування». Важливим і вдалим рішенням є збереження об'єктів архітектурної і містобудівної спадщини, належний стан довкілля – це найвигідніше інвестування в майбутнє. Вже в недалекому майбутньому, коли необхідність підтримки довкілля буде критичною, а дефіцит на культурні та історичні пам'ятки і старожитності, через їх значну втрату буде високим, все це дасть можливість не тільки значно заощадити, але й використовувати їх як туристичні та рекреаційні об'єкти, значно збільшити місцеві та державний бюджети. Виходячи з викладеного можна сміливо вважати інвестиції у довкілля та в архітектурно-містобудівну спадщину як елемент вітчизняної культурної спадщини, без зайвого пафосу і цілком прагматично, – інвестиціями в майбутнє.

Виховання поваги до об'єктів культурної спадщини позитивно впливає і на формування високого рівня культури ведення містобудівної діяльності. Нажаль, на сьогодні питання про патріотизм і національну свідомість серед учасників містобудівної діяльності знаходиться на дуже низькому рівні і як результат – самовільне будівництво є одним із шляхів руйнації та знищення об'єктів архітектурної і містобудівної спадщини.

На сьогодні Мінрегіонбудом пропонується значно збільшити суми штрафів за самовільне будівництво та інші порушення містобудівного законодавства [5]. Виходячи з даних статистики щодо порушень у СМА та містобудівної ситуації в Україні в цілому це може бути корисним кроком. Це є прагматичний метод. Але збільшення штрафних санкцій також є шляхом до подальшого зарегулювання відносин та утворення передумов до корупційних дій у СМА, не сприятиме розвитку культури здійснення містобудівної діяльності.

Сьогодні суспільство чекає більш прозорої та ефективної влади. Відповідно є необхідність більш відкритої та демократичної процедури будівельного нагляду. Створення умов добровільного самоконтролю учасників містобудівної діяльності – це шлях до зменшення зарегульованості СМА та будівельних процесів (зменшення рівня контролю державних наглядових органів).

Державна політика щодо зменшення перевірок є стимулюванням до виховання законослухняного учасника архітектурно-містобудівної діяльності і буде ефективним тільки за умови високого рівня культури здійснення архітектурно-містобудівної діяльності, новітніх підходів до наглядової та контрольної діяльності з боку держави, які б передбачали компенсаційні заходи на випадок погіршення дисципліни щодо технології будівельних процесів та можливого безладу викликаного зменшенням контрольованості архітектурно-містобудівної діяльності. В іншому випадку це може призвести до утворення передумов виникнення реальних загроз щодо аварійних ситуацій, нещасних випадків та завдання значних матеріальних збитків.

Для формування високого рівня культури здійснення містобудівної діяльності та введення елементів самоконтролю необхідно, змінити вектор контролюючої функції від держави до замовника, віддавши частину ініціативи щодо контролюючої функції, безпосередньо представникам замовника. Але суть інновації полягає саме в тому, що функції технагляду має виконувати незалежна інжинірингова фірма, яка буде залучати висококваліфікованих інженерів-будівельників для здійснення технічного нагляду за веденням будівництва з боку замовника, як того вимагає чинний порядок. Це надасть достатню самостійність персоні інженера технагляду, збільшить його вплив на виконавця робіт та дозволить перекласти більше наглядових дій за дотриманням технологічних будівельних процесів та процедур безпосередньо на представників замовника. Це знизить залежність будівельників від державних чиновників, зайнятих контролем будівельних процесів та процедур, дасть можливість відповідно провести перерозподіл контролюючих обов'язків та зменшити кількість державних службовців зайнятих цією роботою.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що проведення таких інновацій буде ефективним лише за умови реалізації на ринку архітектурно-містобудівних послуг методів рейтингових оцінок, коли від особистого рейтингу інженерів технагляду, архітекторів, виконробів та ін. спеціалістів, просування їх кар'єри, попит на саме їх послуги і відповідно можливість самого існування в цьому сегменті ринку.

Відповідно формування більш незалежних від замовника функцій технічного та авторського нагляду сприятиме формуванню законослухняних інвесторів, що в свою чергу сприятиме впровадженню більш демократичних процедур у здійсненні містобудівної діяльності, таких як надання дозволу на виконання будівельних робіт при декларуванні відповідної готовності за принципом «мовчазної згоди», оптимізуватиме вплив чиновників на процес будівництва та можливості просування в СМА елементів самоконтролю, підвищення персональної відповідальності за погіршення оточуючого природного та культурного середовища, інших мотивів, що сприяють утворенню партнерських стосунків, збільшенню довіри населення до представників забудовників і утворенню більш привабливих умов здійснення інвестиційно-будівельної діяльності.

1. Основы теории градостроительства / Под ред. З.Н.Яргинной. – М.: Стройиздат, 1986. – 326 с.

2. Одум Ю. Экология: В 2 т. Т.1: Пер. с англ. – М.: Мир, 1986. – 328 с.

3. Кравченко С.Г. Оптимізація державного впливу на механізм утворення вітчизняного архітектурно-містобудівного продукту // Тези ІХ Міжнар. наук. конгресу «Теорія та практика державного управління». Вип. «Державне управління та місцеве самоврядування». – Харків: Хар РІ НАДУ «Магістр», 2009. – С.95-96.

4. Кравченко С.Г. Надання управлінських послуг як аспект трансформації системи управління сферою містобудування та архітектури на регіональному рівні // Теорія та практика державного управління: Зб. наук. праць. Вип.1(10). – Харків: Хар РІ НАДУ 2005. – С.73-80.

5. Офіційний сайт Мінрегіонбуду: <http://www.minregionbud.gov.ua>.

Отримано 24.04.2010

УДК 658.131

С.О.КРАМСЬКИЙ

Одеський національний морський університет

ПРОЕКТНЕ УПРАВЛІННЯ З ФОРМУВАННЯ СУМІСНИХ КОМАНД ПРОЕКТІВ

Наводиться загальна характеристика формування екіпажів морських суден круїнговими компаніями. Дано визначення поняття морського судна, безпеки мореплавства. Наведено проблеми формування команд проектів і моделі тестування екіпажів суден. Описано основні напрями тестів на компетентність і психологічну сумісність екіпажу морського судна.

Приводится общая характеристика формирования экипажей морских судов круизными компаниями. Приведены модели тестирования экипажей судов. Описаны основные направления тестов на компетентность и психологическую совместимость экипажа судна.

General description of forming of crews of marine ships is given by crewing companies. The models of testing of crews of ships are resulted. Given the basic directions of tests on a